

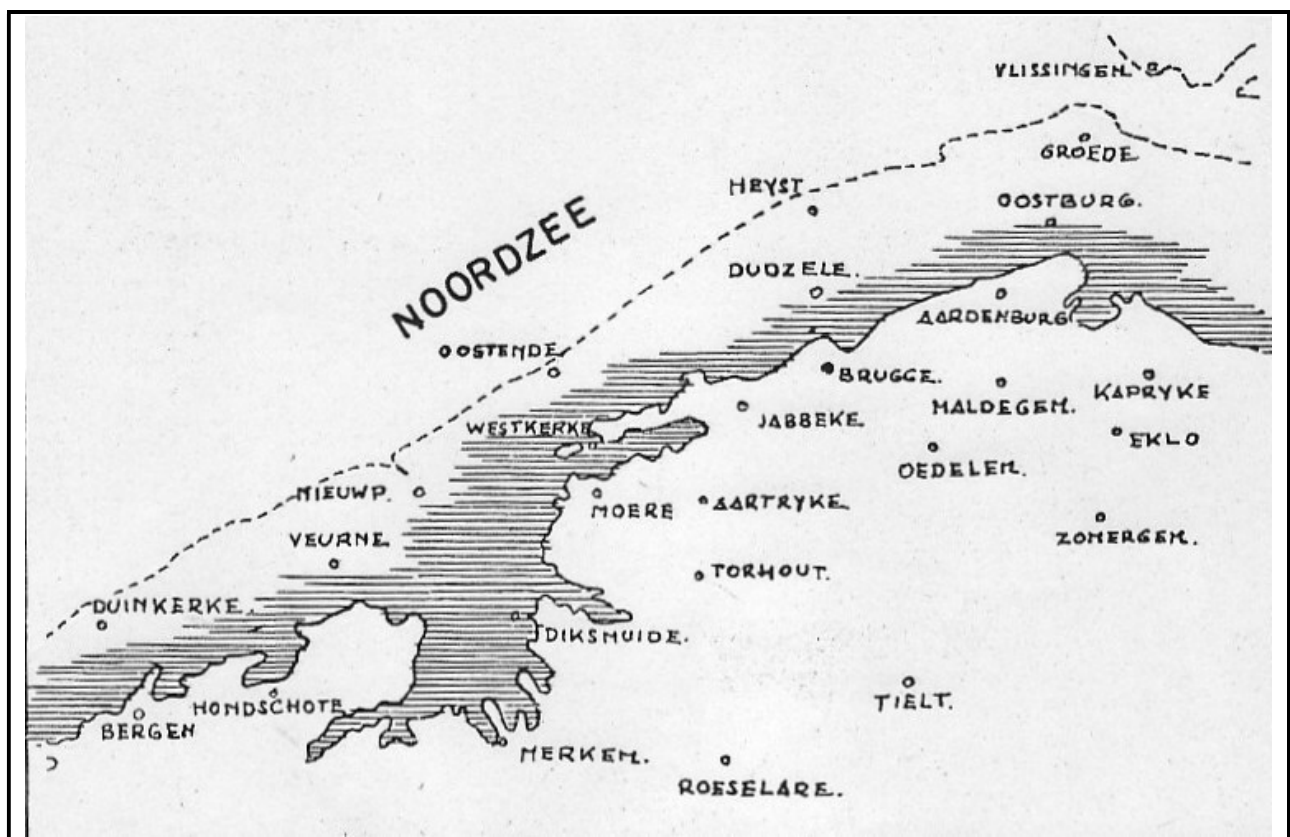
1. Hoe de naam 'Pervijze' zou kunnen ontstaan zijn

Het oudste geschreven spoor van Pervijze vinden we terug in het jaar 1063 toen de abdij van Ename vier schapenweiden geschonken kreeg van graaf Boudewijn V van Vlaanderen. De tekst vermeldt letterlijk "In Flandris IIII ovilia instaurata pasquis, in loco videlicet qui **Paradisus** nuncupatur, quem claudit fledum quod dicent Holdfledum".

Als we de hierboven vermelde tekst vertalen bekomen we het volgende resultaat : "In Vlaanderen vier herstelde schapenweiden op de plaats die Paradisus wordt genoemd en die toegedamd wordt door de vliet die men Holdfledum noemt".

In 1063 wordt Pervijze dus "Paradisus" genoemd. Bij raadpleging van een Oud-Latijns woordenboek krijgt het woord "Paradisus" verschillende mogelijke verklaringen : lusthof, groene hof, plaats waar dieren vertoeven, paradijs en als laatste maar niet minst belangrijke : begraafplaats.

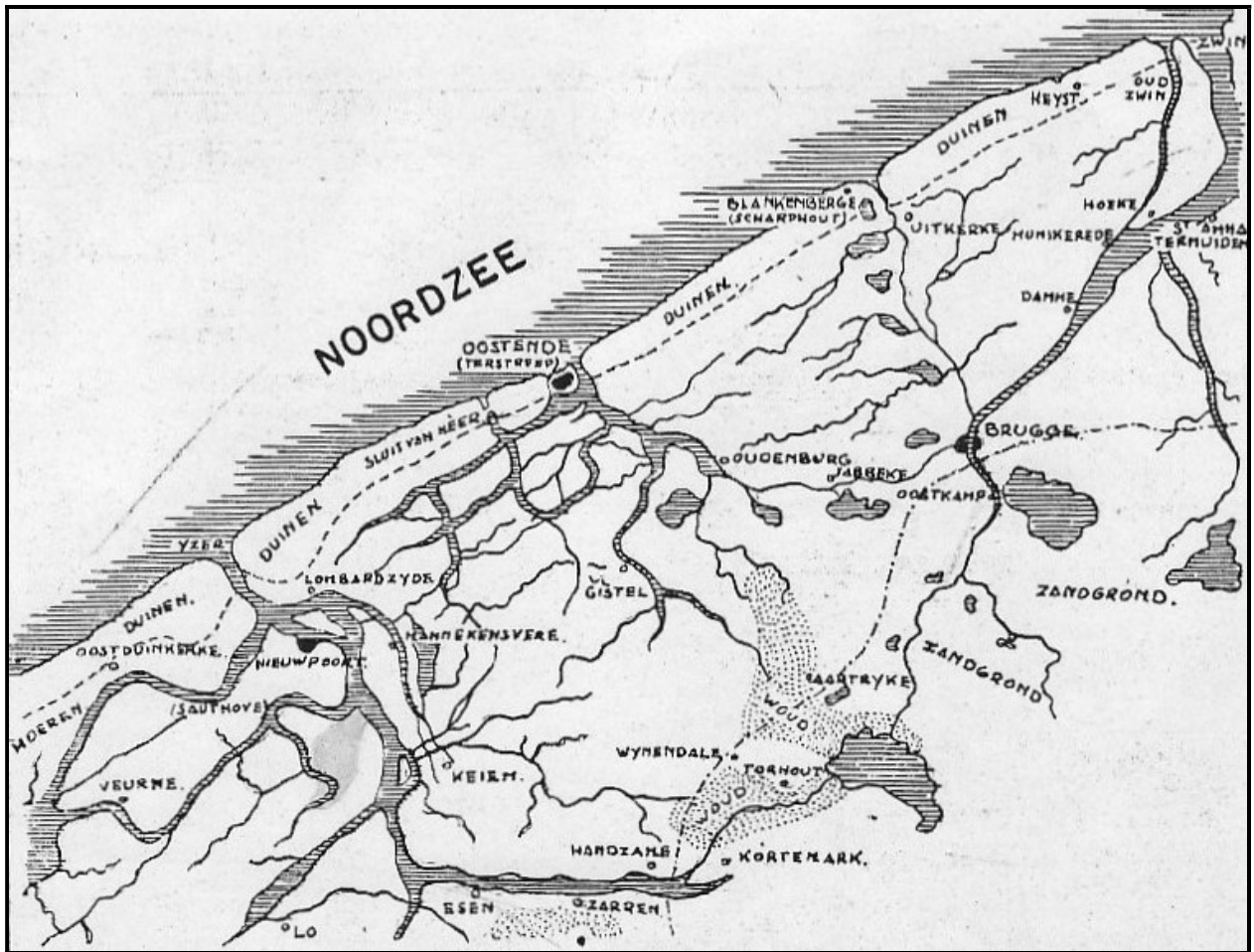
Laten we zeer ver terug gaan in de tijd. We beginnen bij het eigenlijke ontstaan van onze kuststreek, vele eeuwen voor onze tijdrekening, en doorlopen de geschiedenis tot aan de elfde eeuw en pas daarna proberen we conclusies te trekken.

De kustlijn voor zijn eigenlijk ontstaan

We schrijven 5000 voor Christus, de Atlantische tijd. De natuurelementen doen het Europees continent voortdurend evolueren waardoor onder andere de landverbinding tussen Engeland en het vasteland wordt verbroken. In onze streken heerst een warm en vochtig klimaat. Door de stijgende zee worden evenwijdig met de zee landruggen opgeworpen die de grondslag vormen waarop door zandverstuivingen het oude duinlandschap tot stand komt.

Tijdens de subboreale tijd van ca. 2000 voor Christus tot 200 voor Christus is het klimaat gematigd continentaal. De zeespiegel daalt ongeveer 6 meter en het zeewater trekt zich tot ver over het huidige strand terug, ca. 10 tot 15 kilometer. In de weinig glooiende Flandriaanse vlakte vloeien de kreken langzaam en rustig.

De Vlaamse kust met zijn vele kreken

In de terrein-depressies worden zoetwater-moerassen gevormd waardoor de weelderige flora het laag- en hoogveen doen ontstaan. Hierop ontstaan over een groot deel van Vlaanderen, onder andere ook op het grondgebied van onze gemeente, moerassige bossen. Tijdens de vierde eeuw voor Christus begint de Duinkerke I transgressie die met woeste overstromingen een groot deel van de oude duinen opruimt, voornamelijk aan de oostkust. Aan de westkust is er enkel een relatief kleine doorbraak te Wulpen nabij Veurne. Tot maximaal 7 km achter de huidige kustlijn werden afzettingen gevonden. Pervijze bleef gevrijwaard.

Eén van de vondsten op het grondgebied van Pervijze

We naderen de tijd van de Romeinse overheersing (70 voor tot 270 na Christus). Verschillende Romeinse vestingen worden aan onze kust opgetrokken, onder andere te Adinkerke, Veurne, nabij Nieuwpoort, Oostende enz...

Archeologische vondsten bewijzen dat er ook op het grondgebied van Pervijze menselijke activiteit was. De aard van de vondsten kan duiden op een begraafplaats.

Julius Caesar beschrijft de streek en spreekt over de bossen en moerassen die hij hier aantreft in het land der Morinen. Deze stam vertoefde waarschijnlijk ook in de bosrijke streek tussen enerzijds Veurne-Nieuwpoort en anderzijds de Yzer van Diksmuide tot de Franse grens.

Na de Romeinse tijd brak de Frankische tijd aan met het ontstaan van de abdijen en bereiken we de jaren 300-400 wanneer onze kust door een regelrechte ramp wordt getroffen. Deze catastrofe noemt met de Duinkerke II transgressie die tot gevolg heeft dat het hele kustgebied overstromt. Nagenoeg de ganse IJzervlakte komt blank te liggen. In de loop van de volgende eeuwen wordt door de stroming een afzettingsslaag aangebracht waardoor het waterpeil van de kustvlakte ongeveer in evenwicht komt met de zee. Hierdoor wordt de zee opnieuw teruggedrongen en is er nog enkel sprake van overstromingen bij hoog water en onstuimige zee.

Langzaam maar zeker wordt het huidige duinlandschap gevormd op de oude duinen. De achterliggende vlakte is opnieuw beschermd. Nog enkel bij grote stormvloed wordt de duingordel aangetast of zelfs doorbroken. Vanaf de 7de eeuw trekt het water zich geleidelijk terug uit de kustvlakte. De vrijkomende schorren met hun zoute vegetatie zijn aanvankelijk enkel geschikt als schapenweiden. De mens begint zich opnieuw te vestigen, eerst op de hogergelegen veeneilandjes, waarlangs bij hoogstaande zee brede krekens volstromen. Verschillende steden zoals Diksmuide, Veurne, Lo ... blijven nog tot het einde van de elfde eeuw in rechtstreekse verbinding met de zee langs deze krekens. Bij aflopende tijd komt de aangevoerde sedimentatie tot bezinking en zo wordt tussen 840 en 1000 de onderpolderklei gevormd.

Tijdens die periode worden de kreekruggen de meer aantrekkelijke woonplaatsen met name ook voor het vestigen van dorpskernen. Vanaf het jaar 1000 begint de Duinkerke III transgressie : nieuwe aardverzakkingen met middelpunt in Nederland, doen de kuststreek weer overstromen. Door hevige stormvloed worden de dijken aangetast en hier en daar ingebeukt. Deze dijken, waaronder de ons bekende Oude Zeedijk tussen Oostduinkerke en de Knokke-brug, kunnen de schade beperken zodat de overstromingen lokaal kunnen blijven.

Zo komen we uiteindelijk aan in de 11de eeuw, meer bepaald in het voor Pervijze cruciale jaar 1063 : de abdij van Ename krijgt van de Graaf van Vlaanderen vier herstelde schapenweiden, gelegen in de plaats Paradisus en omringd door de "Holdfledum". Laten we deze korte tekst analyseren.

Vooreerst is er sprake van vier herstelde schapenweiden en dus geen schapenboerderijen zoals J. De Cuyper beweerde. Bovendien gaat het over **herstelde** (instaurata) schapenweiden wat er duidelijk op wijst dat ze reeds voorheen bestonden. Dat voorheen kan zonder weinig twijfel teruggaan tot de 7de eeuw toen na het terugtrekken van de zee, schapenweiden gevormd werden. Deze schapenweiden lagen zoals vermeld in de tekst van 1063, ingesloten door de vliet "Holdfledum" of oude vliet. Deze "Holdfledum" is één van de ontelbare krekens die na de overstroming van de 4de - 5de eeuw bestond en die door aanslibbing in de loop der tijden verdween. Dit alles was gelegen in de plaats "Paradisus". Toen was Pervijze nog geen gemeente of parochie maar enkel een plaats (loco). Slechts in 1120 wordt voor het eerst gesproken van de parochie Parevis als één der zeven parochies van Veurne-Ambacht.

Nu komen we tot de kern van de zaak : de betekenis van Paradisus. Zoals voorheen werd aangestipt, was er te Pervijze gedurende de Romeinse tijd mogelijk een begraafplaats. Daar Paradisus in veel oude teksten zoveel betekent als begraafplaats, is het niet moeilijk beide met elkaar in verband te brengen. De vraag is dan natuurlijk hoe de naam in gebruik zou kunnen gebleven zijn vanaf de Romeinse tijd tot het jaar 1063.

Tot de 4de - 5de eeuw, tijdens de Frankische tijd, was het grondgebied van Pervijze bebost tot alles werd overspoeld door de zee. Bleef van de begraafplaats nog enkel een hogergelegen stuk grond over waarop bij het terugtrekken van de zee in de 7de eeuw schapen te grazen werden gezet ? Is het in die tijd dat op deze hogergelegen weide ook een hoeve getimmerd werd die "Hemelrycke" genoemd werd, wat de vervlaamsing is van Paradisus ? Meer nog, deze hoeve Hemelrycke bestond zeker nog in 1658

toen ze werd vermeld op een kaart die Pervijze grotendeels in beeld bracht. Ze was gelegen ten oosten van het Blauwhuis, tegen de Grote Beverdijkvaart.

Gezien de begraafplaats nu als heilige plaats wordt aanzien is het niet verwonderlijk dat de plaats Paradisus gedurende de eeuwen van overstroming zijn naam behield. Volgens J. De Cuyper was het niet aan te nemen dat de betekenis van Paradisus, kerkhof is omdat een kerkhof destijds altijd gelegen was vlakbij een kerk en een kerkhof ook het bestaan van een parochie veronderstelde. Daar stel ik het volgende tegenover. Het is bewezen dat er reeds in de eerste eeuwen na Christus bewoning was in de streek van Pervijze. In die tijden waren er inderdaad geen kerken of parochies maar hun doden werden wel degelijk begraven op speciaal daartoe voorziene dodenakkers : een hemelrycke, in het Latijn Paradisus.

Na dit alles durf ik voorzichtig te besluiten dat onze gemeentenaam zijn oorsprong kan te danken hebben aan een eeuwenoude begraafplaats, Paradisus, waar er reeds sprake van was in het begin van onze tijdrekening en later van de hoeve op die zelfde plaats met de Vlaamse naam "Hemelrycke". Door de mondelinge overlevering en door de speciale religieuze betekenis van een begraafplaats werd die benaming in stand gehouden tot op het ogenblik dat de geestelijkheid en overheid hun doen en laten schriftelijk begonnen op te tekenen. De plaats Paradisus in de nieuw ontstane polders werd langzamerhand meer bewoond zodat de kerkelijke overheid - met name de abdij van Enam - verplicht werd deze nederzetting uit te roepen tot zelfstandige parochie waarna er een kerk werd opgericht. Dit gebeurde tussen 1063 en 1120 : Pervijze als parochie was geboren. Het duurde nog eeuwen vooraleer onze gemeentenaam geschreven werd zoals nu. Eerst werd Paradisus verfranst tot Parevis en hiervan werden gedurende enkele eeuwen verschillende variaties opgemaakt die door elkaar gebruikt werden : Parvise, Parvyse, Parvisa, Pervisa, Parvisia, Provisie, Pervise... met Pervijze als uiteindelijk resultaat.